

мейстерів в сфері естрадно-джазового виконавства. Молодий вчений. 2017. № 11 (51). С. 666–669.

5. Сюй На. Концертно-сценічний артистизм вокаліста як мистецтвознавчий феномен. Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. 2022. № 3–4. С. 154–168.

6. Цейко Н., Кривицька Т. Мистецтво імпровізації у роботі піаніста-концертмейстера в класі естрадно-джазового виконавства. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / [редактори-упорядники М. Пантюк, А. Душний, І. Зимоля]. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика». 2021. Вип. 41, том 3. С. 47–57.

УДК 78.071.2(477)"20" + 316.42:78 + 316.77:929(477)

Прокопович Тетяна,

кандидат мистецтвознавства, доцент,

Рівненський державний гуманітарний університет,

м. Рівне, Україна

Кулик Вікторія,

студентка III курсу

спеціальності «Музичне мистецтво. Середня освіта»,

Рівненський державний гуманітарний університет,

м. Рівне, Україна

ТВОРЧІСТЬ ГУРТУ «БУМБОКС»: МІЖ ЛІРИКОЮ І ПОЛІТИКОЮ

У сучасному українському культурному просторі музика дедалі частіше виступає не лише як естетичне явище, а як активний соціальний і політичний інструмент впливу, що поєднує емоційно-ліричну рефлексію з громадянською позицією. У періоди суспільних трансформацій, революційних зрушень та повномасштабної війни в Україні музичне мистецтво стає важливим механізмом осмислення дійсності, мобілізації громадянського суспільства та формування національної ідентичності.

У цьому контексті викликає інтерес творчість українських виконавців, які інтегрують інтимну лірику – як форму особистісного переживання війни, втрати, кохання, страху чи надії – з публічними висловлюваннями на гострі політичні теми, зокрема боротьбу за свободу, спротив агресії, соціальну справедливість і гідність. Така комбінація дозволяє художньому тексту одночасно торкатися глибини людських емоцій і бути частиною ширшого суспільного дискурсу. Особливу увагу привертає

музична діяльність українського гурту «Бумбокс» як актуальний приклад поєднання лірики та політики.

Наукова увага до такого типу творчості обумовлюється також дефіцитом систематизованих досліджень української сучасної музичної сцени в гуманітарному дискурсі. Попри значну популярність гурту, аналіз його творчості як соціокультурного джерела, що фіксує й інтерпретує політичні події, залишається обмеженим. Дослідницьке завдання зумовлене потребою: вивчити еволюцію ліричних і політичних мотивів у творчості гурту; з'ясувати їх функціональне значення у процесах суспільної трансформації; розкрити роль музики як засобу громадянської комунікації в умовах кризових періодів історії України.

Гурт «Бумбокс», утворений у 2004 році, демонструє унікальний синтез жанрової експериментальності (хіп-хоп, фанк, рок) та тематичної глибини, що охоплює як інтимно-психологічну, так і суспільно-політичну проблематику. У своїх текстах музиканти відображають не лише особисті переживання, а й суспільні настрої, реакції на політичні події, процеси війни та боротьби за свободу, що робить їхню творчість предметом особливого наукового зацікавлення [1].

Назва гурту «Бумбокс» походить від англomовного терміна «boom-box», що означає портативний радіомагнітофон із вбудованими динаміками, який набув широкого поширення у 1980–1990-х роках. Цей пристрій був символом вуличної культури та музичних субкультур, особливо пов'язаних із хіп-хопом і репом, і слугував засобом масового поширення музики у неформальних соціальних середовищах. Вибір такої назви для музичного колективу, ймовірно, відображає прагнення гурту поєднати в собі елементи доступності, енергійності та соціальної комунікації, що є характерними для «Бумбокса» як культурного артефакту. Назва «Бумбокс» несе символічне навантаження, підкреслюючи їхню орієнтацію на синтез різних музичних стилів і репрезентацію вуличної музичної культури в сучасному українському контексті.

На етапі свого становлення гурт «Бумбокс» виступив як знакова відповідь на потребу українського суспільства у формуванні нерадянської урбаністичної ідентичності. Їхній музичний стиль, що синтезував елементи хіп-хопу, фанку та джазу, відрізнявся від домінуючих комерційних та етно-фольклорних трендів. Цей гібридний код був насичений референціями до міської повсякденності, що дозволило реципієнту впізнавати власні досвіди.

Дебютні альбоми гурту «Бумбокс» – «Меломанія» (2005) та «Family Бізнес» (2006) – характеризуються домінуванням ліричного інтроспективного дискурсу, що акцентує увагу на особистісних переживаннях, зокрема темах кохання, розлуки, відчуження та пошуку ідентичності. У

піснях «Діагноз» та «Квіти в волоссі» реалізується катарсична функція текстів, які сприяють ідентифікації слухача з ліричним суб'єктом [1]. Вокальна манера фронтмена Андрія Хливнюка, що поєднує емоційну виразність із елементами речитативу, формує перформативний акт, який мінімізує дистанцію між виконавцем і аудиторією, забезпечуючи глибоку емоційну комунікацію. Семіотика міського простору, представлена численними образами «київських під'їздів» та «галасливих вулиць», конструює хронотоп повсякденності, який надає значущості буденному досвіду.

У період 2008–2013 років відбувається суттєва трансформація як музичного стилю, так і тематичного наповнення творчості гурту. Альбом «III» (2008) вирізняється активним залученням живих інструментів та переходом до багатогранного рок-звучання, що супроводжується посиленням соціально-політичних інтенцій у ліричному дискурсі. Альбом «Все включено» (2010) репрезентує метатекстуальний діалог із власною творчістю, де переосмислення минулих композицій, таких як «Квіти в волоссі», «Стяги на стяги» виявляється у нових музичних контекстах, що відображає динаміку особистісної та колективної еволюції. У альбомі «Середній Вік» (2011) простежується розширення тематики до рефлексій життєвого досвіду, що виходять за межі індивідуального і набувають універсального соціального виміру, демонструючи процес колективного дорослішання та переоцінки цінностей.

Альбом «Термінал Б» (2013), випущений безпосередньо перед Революцією Гідності, виступає як прогностичний текстовий артефакт, який фіксує зростаючу соціальну напругу та очікування кардинальних змін у суспільстві; його музична палітра, що включає елементи фанку, диско та реггі з використанням аналогових синтезаторів, семіотично підсилює відчуття турбулентності та неминучості трансформацій. Після початку збройного конфлікту композиції, зокрема «Дитина», набули трагічного постфактумного семантичного розширення, що посилює їхню пророчу функцію та перетворило на складову колективної пам'яті. Цей період характеризується переходом гурту від ліричного до соціально-рефлексивного дискурсу, який підготував ґрунт для подальшої політичної артикуляції.

Події Революції Гідності та російсько-українська війна сприяли радикальній трансформації творчості «Бумбокс», що проявилася у ролі активного суб'єкта політичного дискурсу і культурного опору. Альбом «Люди» (2016), створений в умовах збройного конфлікту в Україні, функціонує як музична хроніка національної травми та консолідації, формуючи наративи колективної ідентичності та солідарності. Міні-альбом «Голий Король» (2017) є прикладом політичної сатири, що кри-

тично осмислює владні структури і корупцію, відображаючи громадянську позицію гурту, тоді як подвійний альбом «Темний Код: Рубікон» (2019) інтегрує філософську, інтимну лірику з соціально-політичними коментарями, демонструючи здатність до комплексного осмислення особистих і суспільних процесів за умови збереження музичної багатогранності та професіоналізму.

У липні 2018 року «Бумбокс» зіграв знаковий концерт біля пункту пропуску «Каланчак» на адмінкордоні з окупованим Кримом. Це був не просто виступ, а потужна акція протесту та підтримки. Гурт встановив сцену максимально близько до анексованої території, розвернувши її в бік Криму. Над сценою майорів банер «Free Sentsov, Free Crimea», вимагаючи звільнення Олега Сенцова – він є символом українського спротиву, волі до свободи, культурної ідентичності та боротьби з диктатурою, нагадуючи світу про окупацію [2].

З початком повномасштабного російського вторгнення в Україну особиста участь Андрія Хливнюка у Силах оборони стала екзистенційним перформативним актом, що перетворив гурт на національний символ незламності. Його акапельне виконання «Ой у лузі червона калина» на Софійській площі трансформувалося у глобальний культурний феномен [4]. Це призвело до безпрецедентних міжкультурних колаборацій з Pink Floyd та The Kiffness, що свідчить про трансформацію музики «Бумбокс» у ефективний інструмент культурної дипломатії та глобальної адвокації інтересів України [3].

Таким чином, «Бумбокс» є невід'ємною частиною сучасної української культурної історії, демонструючи, як мистецтво може бути не лише естетичним феноменом, але й потужним інструментом соціальних змін, політичної мобілізації та формування національної свідомості. «Бумбокс» функціонує не лише як продуцент музичного контенту, а як ключовий актор у процесах конструювання колективної пам'яті та національної ідентичності. Їхні пісні, що карбують емоції, перетворилися на гімни свободи, кохання та спротиву, відображаючи складний шлях українського суспільства. Здатність гурту артикулювати як універсальні людські переживання, так і гострі суспільні проблеми, підкреслює їхню роль як значного культурного суб'єкта.

Творчість гурту «Бумбокс» є яскравим прикладом динамічної взаємодії та полісемії ліричного й політичного дискурсів в українській музичній культурі. Від початкової інтроспективної та урбаністичної лірики гурт пройшов шлях до створення потужних гімнів спротиву та артикуляції відкритої громадянської позиції. Ця еволюція була детермінована як внутрішнім розвитком музичного колективу, так і реакцією на знакові соціополітичні виклики, що постали перед Україною.

1. Біографія українського гурту «Бумбокс». UA Music. URL: <https://uamusic.com.ua/biography?author=boombox>
2. Концерт на кордоні з Кримом. Українська правда. 20.07.2018. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2018/07/20/7186852/>
3. Легендарний Pink Floyd записав пісню на підтримку України з вокалом соліста «Бумбокс». Еспресо. URL: <https://espreso.tv/legendarniy-pink-floyd-zapisav-pisnyu-na-pidtrimku-ukraini-z-vokaloms-solista-boombox>
4. Бумбокс [Instagram]. Офіційна сторінка. URL: <https://www.instagram.com/boomboxfamily?igsh=eGlpNmJnYzZjM3gy>

УДК 78.071.1(477):781.62

Романюк Леся,
кандидатка мистецтвознавства, доцентка,
доцентка кафедри музичної україністики
та народно-інструментального мистецтва,
Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника,
м. Івано-Франківськ, Україна
ORCID: 0000-0003-0206-7420

РОЛЬ УКРАЇНСЬКИХ КОМПОЗИТОРІВ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ФОЛЬКЛОРНО-ДЖАЗОВОГО ПРОСТОРУ

Українська музична культура у своєму розвитку охоплює практично всі типи музичного мистецтва – народну і професійну, академічну і популярну музику. Національно характерні етно-риси впроваджувалися в композиційні пошуки, що здебільшого спиралися на естетику мейнстріму (mainstream, англ. – «головна течія»). Окремою гілкою національної музичної культури України упродовж ХХ – початку ХХІ ст. стає мистецтво джазу. Велика кількість українських композиторів звертаються у своїй творчості до стилістики джазової музики.

Яскравим прикладом джазінгу, що походить від народної інтонації, фольклору, є хор М. Леонтовича «Щедрик» в обробці українського вокального секстету ManSound. Відома пісня «Щедрик» виконується гуртом у власному аранжуванні, зробленому композитором Р. Толмачовим як «джазінг» (який передбачав імпровізоване музикування на основі класичної музики) обробки Миколи Леонтовича. Тут наявна взаємодія усіх музичних «пластів»: народного, академічного та «третього пласту» – масової музики. Від першоджерела – широковідомої хорової обробки М. Леонтовича – у версії секстету залишилися: текст, інтонаційне «зерно» та варіаційна форма. У творчості М. Леонтовича відбувається синтез фольклору з академічним «пластом». Відтак, Р. Тол-